

MUSEUM MAGAZINE 73 SPEELKLOK

Hans Klok
presenteert

MOVING MAGIC

EEN BIJZONDERE
HOOFDACT

ONTMOET DE MAKERS

HOW IT'S MADE

6 MOVING MAGIC

12 MAAK KENNIS MET FRIEDEL

9 EEN BIJZONDERE HOOFDACT

14 ONTMOET DE MAKERS

INHOUD

3 VOORWOORD	9 EEN BIJZONDERE HOOFDACT
4 OUD NIEUWSCH	10 FONDSENWERFAVOND
STICHTING VRIENDEN
4 FACTS & FIGURES	11 EEN NADERE
KENNISMAKING MET...
5 DE SLEUTEL...
VERKLAPT DE MAKER	12 PRODUCTIE VAN AUTOMATEN
6 MOVING MAGIC	14 HOW IT'S MADE
8 PUZZELPAGINA	15 COLOFON

VOORWOORD

De deelcollectie van automaten, mechanisch bewegende en muziekmakende mens- of dierfiguren, vindt haar oorsprong bij Robert-Houdin. Deze belangrijke 19de-eeuwse automatenbouwer en uurwerkmaker is namelijk de grondlegger van het huidige illusionisme en is een sleutelfiguur in de automatenwereld.

De tentoonstelling Moving Magic geeft een prachtig beeld van deze magische wereld. De automaten in de tentoonstelling zijn allen afkomstig uit het 19de-eeuwse Parijs. Mede dankzij een aantal gulle bruikleengevers kunnen we de mooiste automaten uit die periode laten zien.

De sterk inhoudelijke band tussen de automaten en het illusionisme geeft ons de kans eindelijk samen te werken met één van 's werelds beste illusionisten; Hans Klok.

Hans Klok, die begin 2014 nog de prestigieuze internationale prijs de Zilveren Clown in ontvangst mocht nemen in Monaco, laat zich nog dagelijks inspireren door Houdini, die op zijn beurt Robert-Houdin als grote voorbeeld had. Een gedroomde en spetterende samenwerking! U kunt er in dit magazine meer over lezen.

Let the magic begin!

Vera Carasso
Directeur

We gaan een spannende tijd tegemoet in Museum Speelklok. Een periode vol magie en illusionisme. Onze veelzijdige collectie heeft namelijk raakvlakken met de wereld van de goochelkunst.

In de vaste rubriek *Oud Nieuwsch* gaan we op zoek naar leuke, interessante en grappige wetenswaardigheden afkomstig uit gedigitaliseerde historische kranten en dagbladen en boeken uit diverse archieven. Met ditmaal aandacht voor advertenties van automatenbouwers!

tekst Anne-Sophie van Leeuwen

In 1897 werd een jaarboek uitgegeven waarin alle fabrikanten van speelgoed en spelletjes uit heel Frankrijk werden gepubliceerd: *Annuaire Officiel des Jouets & Jeux des Bazzars Bimbeloterie, Articles de Paris et des Industries Annexes*.

Namen, adressen en specialismen van de verschillende fabrikanten zijn hierin vermeld. Op categorie, fabrikant en straatnaam kon gezocht worden naar het juiste adresje voor een exclusieve automaat, een kinderfiets, een set tinnen soldaatjes of ander mechanisch speelgoed. De firma Lambert adverteerde bijvoorbeeld met ‘een grote keus uit mechanische poppen met muziek’. Onder de categorieën *Automates, Bébés* en *Musique* is zijn naam terug te vinden.

De firma G. & Hy. Vichy adverteerde ook onder de categorieën *Automates* en *Musique*, maar ook onder *Jouets Mécaniques* (mechanische spelletjes). De grote advertentie die de firma Vichy plaatste in het jaarboek is opvallend. Waarschijnlijk wil de firma laten blijken dat Vichy dé specialist was op het gebied van muzikale automaten. Eén van de automaten in de advertentie is *Aubade à la Lune* (pierrot met de maan). Een dergelijk exemplaar bevindt zich ook als langdurige bruikleen in de collectie van Museum Speelklok. De kleine pierrot zit met zijn mandoline op de maan en brengt een muzikale aubade. De maan kijkt het gelaten aan en is stille getuige van pierrots gebroken hart.

Volg in het museum de Museum Expeditie en bekijk *Aubade à la Lune* in het Herenhuis.

Advertentie A. Clavel, *Annuaire Officiel des Jouets & Jeux des Bazzars Bimbeloterie, Articles de Paris et des Industries Annexes*, 1897 Paris, pp. 56
Collectiestuk H. Vichy, *Pierrot met de Maan*, circa 1900, Parijs, Cat.nr 1135, Bruikleen Collectie Vroom

FACTS & FIGURES

OMDAT CIJFERS meer zeggen dan woorden, hierbij een aantal interessante ‘facts & figures’...

Uit publieksonderzoek van de afgelopen maanden zijn onder andere deze cijfers bekend geworden:

82% van de bezoekers vindt het personeel van Museum Speelklok vriendelijk

Gemiddeld 127,7 minuten besteedt elke bezoeker aan een rondje door Museum Speelklok

Voor de instrumenten uit de collectie bezit het museum een groot aantal opwindsleutels, maar sinds kort is het museum ook in het bezit van één hele andere sleutel: de Green Key! Green Key is het internationale keurmerk voor bedrijven in de recreatie- en vrijetijdsbranche die serieus en controleerbaar bezig zijn met duurzaamheid en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). En daar sluiten wij ons graag bij aan!

Voor de tentoonstelling Moving Magic is 180 minuten aan ruw filmmateriaal van 24 automaten opgenomen

tekst Friedell ten Holt- Derksen
beeld A10design

DE SLEUTEL VERKLAPT DE MAKER!

Automaten bewegen door middel van een veer die eerst opgewonden moet worden. Net als speelklokken hebben de automaten in de tentoonstelling Moving Magic een sleutel om de veer mee op te winden.

Dit eenvoudige maar onmisbare onderdeel zorgt ervoor dat de automaat in beweging komt en muziek maakt. Soms besteedde de automatenbouwer extra aandacht aan de sleutel. Hierdoor verraden sommige sleutels direct door welke automaatbouwer ze vervaardigd zijn.

De automatenbouwer Gustave Vichy heeft bijvoorbeeld een messing sleutel in de

vorm van een vleugelmoer waarin de initialen G en V zijn geslagen, Lambert heeft een sleutelmodel met ingegoten letters L en B, deze staan voor Léopold Lambert en zijn vrouw Eugénie Maria Bourgeois.

De sleutels van deze laatste twee firma’s zijn meestal op de opwinds van de automaat vastgeschroefd, andere makers hebben vaak een losse sleutel.

TM | MAART 2015

HANS KLOK

PRESENTEERT DE TENTOONSTELLING

MOVINGMAGIC

Komt dat zien! Hans Klok presenteert van 24 april 2014 tot en met 1 maart 2015 de tentoonstelling Moving Magic. Laat je in verwondering brengen door de 19de-eeuwse automaten uit Parijs.

tekst Ebelin Boswinkel beeld A10design

Deze mechanisch bewegende mens- of dierfiguren betoveren jong en oud al eeuwenlang met hun ingenieuze goocheltrucs, levens-echte bewegingen en bijpassende melodieën. Illusionist Hans Klok neemt je in deze tentoonstelling mee in de magische wereld van 19de-eeuwse automaten. De grote 19de-eeuwse automaten-bouwer en uurwerkmaker Robert-Houdin, de grondlegger van de huidige goochelkunst, inspireert Hans Klok nog dagelijks.

ILLUSIES UIT PARIJS

De eind 19de-eeuwse automatenbouwers uit de Marais in Parijs verstonden de kunst van de illusie. De magische wereld van illusionisten, goochelaars en clowns was voor hen dan ook een geliefd onderwerp. Zij gingen de grote uitdaging aan om deze variëteïsten als automaat te verbeelden. Zo lieten ze mechanische clowns en goochelaars balletje-balletje spelen, hun tong uitsteken of hoofden wegtoveren, een acrobaat op een ladder balanceren of een aap een goocheltruc doen. Het werden kunststukken - vaak gekleed in prachtig afgewerkte kostuums en begeleid door een bijpassende melodie - ter vermaak en verwondering van de rijken en de gegoede burgerij.

ROBERT-HOUDIN

De magische wereld van 19de-eeuwse mechanische illusies is tot op de dag van vandaag een bron van inspiratie voor hedendaagse illusionisten. De bekendste automatenbouwer was uurwerkmaker Jean Eugène Robert-Houdin. Hij wordt gezien als de grondlegger van de huidige goochelkunst. Robert-Houdin opende in december 1844 zijn Théâtre du Palais Royal in Parijs waar hij zijn beroemde

Soirées Fantastiques hield. Tijdens deze optredens betoverde hij zijn publiek door zijn mechanische automaten en magische trucs te tonen. Houdin was de grootste inspirator voor illusionist Houdini.

HANS KLOK

Net als in de 19de eeuw zijn we nog steeds gefascineerd door shows van illusionisten. Nederlands grootste illusionist Hans Klok gebruikt vandaag de dag nog steeds trucs waarvan automatenbouwer Robert-Houdin eeuwen geleden de grondlegger was. De verwondering van vroegere eeuwen werkt nog steeds.

In de tentoonstelling Moving Magic, neemt Hans Klok je op betoverende wijze aan de hand langs de 19de-eeuwse automaten uit de collectie van Museum Speelklok en enkele bijzondere bruiklenen.

ZOEK
DE VIJF
VERSCHILLEN

WOORDZOEKER

K	M	E	C	R	A	A	T	I	G	N	E	M	R	A
E	I	L	L	U	S	I	E	O	K	O	N	I	J	N
I	P	H	A	L	I	B	O	I	S	H	E	B	V	I
Z	H	O	O	F	D	C	A	N	I	S	K	L	A	E
U	D	M	E	C	H	A	N	I	E	K	O	O	A	L
M	N	S	P	E	E	L	K	L	O	K	R	E	S	E
R	O	U	L	L	E	T	&	D	E	C	A	M	P	S
C	H	A	T	O	N	G	E	N	O	R	G	E	L	R
H	A	M	R	T	I	B	E	W	E	G	E	N	E	O
R	M	U	O	N	D	E	I	D	O	L	E	M	A	P
M	Z	E	M	A	U	E	T	R	E	B	M	A	L	G
O	I	S	M	F	O	H	L	E	I	W	D	N	A	T
O	J	U	E	I	H	T	H	E	R	O	U	D	E	I
B	D	M	L	L	E	S	O	O	D	L	E	E	P	S
R	E	W	U	O	B	N	E	T	A	M	O	T	U	A

- ARMEN

AUTOMATENBOUWER

BEWEGEN

BLOEMENMAND

BOOM

GITAAR

GOOCHELAAR

HOND

HOOFD

HOUDIN

ILLUSIE
- KONIJN

LAMBERT

MECHANIEK

MELODIE

MUSEUM

MUZIEK

OLIFANT

PHALIBOIS

PORSELEIN

ROKEN

ROULET&DECAMPS
- SPEELDOOS

SPEELKLOK

TANDWIEL

THEE

THEROUDE

TONGENORGEL

TROMMEL

VAAS

ZIJDE

Als je alle woorden in de woordzoeker hebt gevonden, blijven er twee woorden over. Mail het antwoord van de woordzoeker naar pers@museumspeelklok.nl en win een vrolijk presentje!

EEN
BIJZONDERE
HOOFDACT

Charmant kijkt deze goochelende clown uit zijn kleine blauwe ogen. Terwijl hij dat doet verstoppt hij zich achter zijn waaier, en dan ... een truc!

Zijn hoofd is verdwenen en duikt weer op in de dobbelsteen. De automaat is zo uitgevoerd dat het geheim van de truc voor de toeschouwer onzichtbaar is. Deze magische clown met zijn originele kleding weet het publiek na meer dan honderd jaar dan ook nog steeds te verbazen.

In de rubriek Een nadere kennismaking met... staat elk Museum Magazine een interview met een medewerker van Museum Speelklok.

STICHTING VRIENDEN MUSEUM SPEELKLOK

ORGANISEERT SPECTACULAIRE FONDSSENWERF- AVOND

Het Middenschip van de Buurkerk vormde vanaf de middeleeuwen een bruisend middelpunt van Utrecht.

Op zaterdag 24 mei 2014, smelten heden en verleden samen tijdens het eerste Utrecht Diner. Wij willen u van harte uitnodigen voor deze wervelende avond, waar magie en mysterie de boventoon voeren. U ontmoet oude en nieuwe zielsverwanten en wordt gastronomisch in de watten gelegd. Ontvangst is vanaf 18.00 uur in Museum Speelklok.

Deze fondsenwerfavond is een initiatief van Stichting Vrienden Museum Speelklok. De opbrengst van het Utrecht Diner komt volledig ten gunste van de inrichting van de nieuwe educatieruimte in Museum Speelklok, voor basis- en voortgezet onderwijs.

Voor meer informatie of vragen kunt u mailen naar vrienden@museumspeelklok.nl.

Bijna alle automaten, de zelfspelende en bewegende mens- en dierfiguren, van Museum Speelklok zijn al wel eens door haar vakbekwame handen gegaan. Vaak is het restaureren een priegelig en zeer gecompliceerd werk, maar Friedell behandelt iedere automaat met evenveel liefde en geduld als de vorige. Want ze zijn zo vernuftig en zo geniaal. En zo bizar.

tekst Carolien Arnold
fotografie Museum Speelklok

EEN NADERE KENNISMAKING MET... FRIEDEL

NAAM FRIEDEL TEN HOLT-DERKSEN
LEEFTIJD 44 JAAR
FUNCTIE RESTAURATOR

ZE ZIJN ZO BIZAR!

Friedell, waar komt jouw liefde voor uurwerken en automaten vandaan?

Ik ben opgegroeid tussen de klokken. Mijn vader was uurwerkmaker, hij had een eigen zaak en verkocht en restaureerde antieke klokken. Als kind kwam ik heel graag in de werkplaats van mijn vader. Dan liet hij een flötenuhr spelen en dan danste ik tussen de klokken door. Vooral de "augenwenders" – de klokken met bewegende ogen – vond ik prachtig. Daar kon ik uren naar kijken. Ik moet toen echt heel klein geweest zijn, want op de kleuterschool wist ik al dat ik uurwerkmaker wilde worden. Dus na de middelbare school ben ik in Schoonhoven uurwerkmakerij gaan studeren, ik liep stage in Museum Speelklok en daar ben ik nooit meer weggegaan!

Hoe ziet een werkdag in het museum er voor jou uit?

Mijn hoofdtaak is het restaureren van uurwerken en mechanieken. De automaten vormen op dit moment een belangrijk deel van mijn dagelijkse werk. Ik ben momenteel bijvoorbeeld bezig met de restauratie van een fietssende aap. Het is een klein aapje dat rondjes

gaat fietsen als je hem aanzet en een heel klein platenspeelwerkje zorgt voor de muziek. Maar het aapje is in slechte staat. Ik maak nieuwe armen en benen voor hem.

op de kleuterschool wist ik al dat ik uurwerkmaker wilde worden

En, omdat de Tour de France volgend jaar in Utrecht start, misschien ook een klein geel truitje! Maar op dit moment ben ik vooral druk met het doen van onderzoek in verband met de automatententoonstelling die we in april openen.

Wat fascineert je zo aan automaten?

Ze zijn zo bizar! En ook zo geniaal. Neem bijvoorbeeld de "Trompeter" van het Deutsches Museum in München. Een levensgrote kerel die echt op een trompet speelt! Dat vind ik prachtig. Maar ook bijvoorbeeld de snuif-

doosjes met een piepklein, bewegend en zingend vogeltje erin. Een piepklein automaatje, maar het effect is enorm. En heel veel automaten hebben ook iets griezeligs...

Wat vind je het leukste aan je werk?

Het museum is een snoepwinkel: we hebben de mooiste stukken ter wereld, we hebben prachtige automaten en bijna allemaal heb ik ze mogen restaureren. Ieder mechanisch muziekinstrument is uniek en dat maakt het werk afwisselend en spannend. Ik vind het leuk om mijn eigen enthousiasme over te brengen op de bezoekers. Met name de kinderen begrijpen de magie van de automaten heel goed. Vaak staan ze met open mond te kijken.

Als je een collectiestuk mocht wensen voor het museum, welke was het dan?

Dan wenste ik een Robot Decap. Dat is een Belgisch dansorgel met drie musicerende robots gemaakt door de firma Decap. Die robots zijn echt waanzinnig: hele ouderwetse robots die drums, accordeon en saxofoon spelen. Geweldig!

HOW IT'S MADE

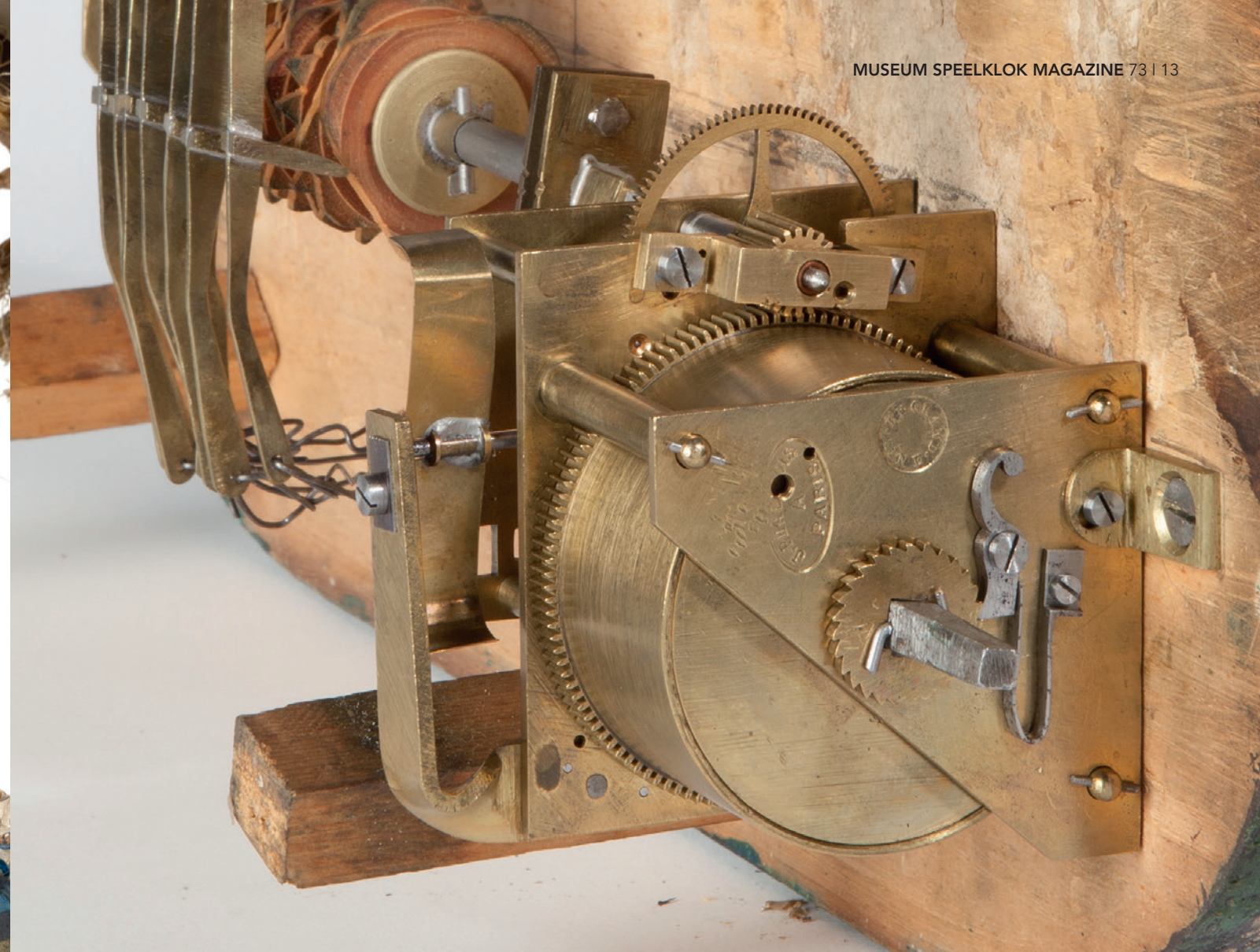
tekst Friedell ten Holt-Derksen

Automaten zijn mechanisch aangedreven mens- of dierfiguren, met of zonder muziek, die bewegen door middel van een mechanische motor (met veer). Deze bijzondere creaties waren bedoeld ter vermaak van de rijken en de gegoede burgerij die hun bezit tijdens feesten toonden. Vandaag de dag zijn deze automaten nog steeds in staat om de bewonderaar te betoveren.

Het produceren van een automaat was een ingewikkeld en arbeidsintensief proces. In tegenstelling tot automaten uit de 18de eeuw zijn de 19de-eeuwse automaten geen unica. De 19de-eeuwse automaten werden in kleine oplages of series vervaardigd. Verschillende fabrikanten brachten catalogi uit waaruit men een keuze kon maken.

{ ROKEN OF BALANCEREN?

Het vervaardigingsproces van een automaat ging als volgt: eerst werd er op papier een idee geschetst dat daarna werd uitgewerkt. Wat moet deze automaat allemaal kunnen? Roken? Over een draad balanceren? Tong uitsteken? Welke muziek moet er klinken? Vervolgens werd er een proefmodel gemaakt. Kloppen de bewegingen? Geven ze het juiste effect? Deze bewegingen werden op een programmaschijf gezet, waardoor het moment van de beweging bepaald kon worden; bijvoorbeeld het knippen van de oogleden. Iedere beweging heeft een eigen programmaschijf van hout of messing. Over deze schijf loopt een lichters die via een metalen draad of touw de commando's doorgeeft aan het hoofd, de ogen of de armen.

Deze metalen draden, lichters en trekveren zijn op het metalen of houten 'skelet' van de automaat bevestigd.

{ MOULEUSE EN CARTONNAGE

Het model dat de mallenmaker vervaardigde van het lichaam of het hoofd van de automaat was van hout, klei of was. Daar werd van gips of gietmetaal een vorm van gemaakt. De 'mouleuse en cartonage' maakte lichamen, armen, benen en hoofden uit karton. De papier-maché werd in een vorm gedaan. Er werden zoveel lagen aangebracht totdat het onderdeel de gewenste sterkte had en zodoende het skelet van een kartonnen 'body' voorzag.

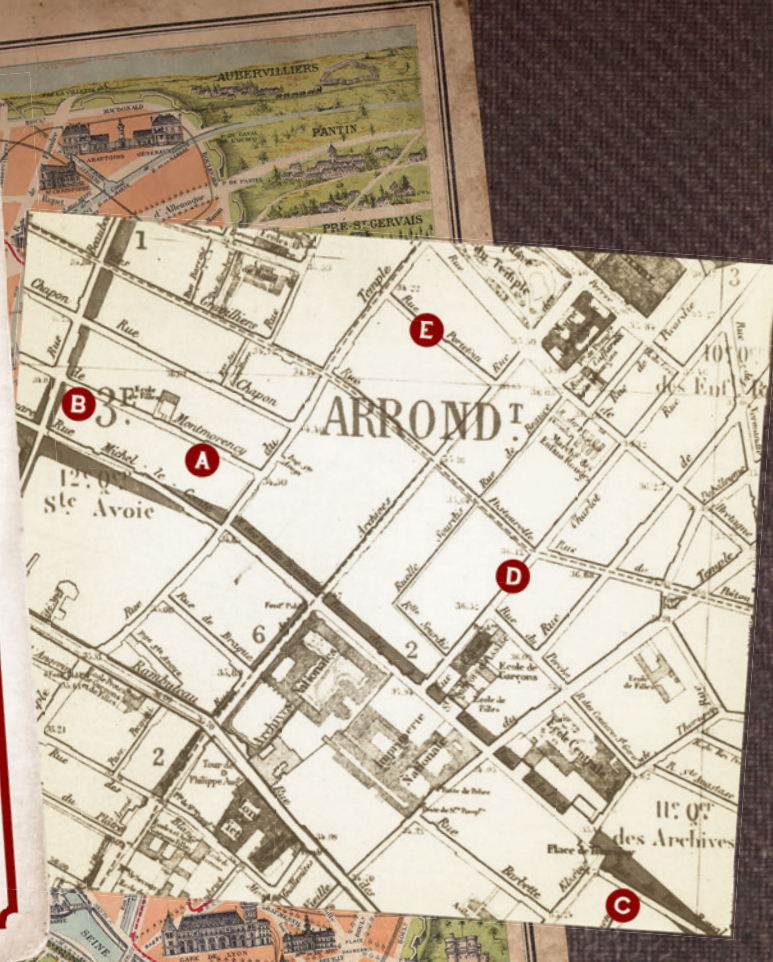
{ PRACHTIGE OGEN

Automaten met hoofden van papier-maché hebben vaak bewegende oogleden. De mechanieken hiervoor bevinden zich in het hoofd. Dit bijzondere effect brengt de automaat tot leven, helemaal als de glazen ogen ook nog bewegen! In de automatenbouw werden ook hoofden, armen en benen van porselein en hout gebruikt. De porseleinen poppenhoofden zijn meestal van de Franse fabrikant

Jumeau, die in zijn tijd al bekend stond om zijn prachtige glazen ogen. De papier-maché hoofden werden soms met zacht leer bekleed om de indruk van mensenhuid te wekken. Of er werd een laag aangebracht van een harde rubbersoort (guttapercha met ivoorpoeder), waardoor men een zeer verfijnde afwerking van het gezicht kreeg. Vervolgens werd het papier-maché hoofd met veel zorg beschilderd en voorzien van oogwimpers en een pruik.

{ NAAR DE KLEEDSTER

De uurwerkmaker/mechanicus produceerde de veermotor die door middel van een sleutel opgewonden kan worden. Deze veer zorgt voor de bewegingen van de automaat, maar ook voor het aansturen van het speelwerkje dat voor de muzikale begeleiding zorgt. Menig automatenfabrikant maakte gebruik van toeleveranciers die cilinderspelwerken en poppenonderdelen leverden. Nadat de motor, het cilinderspelwerk, de armen en de benen en het hoofd gemonteerd waren, ging de automaat naar de kleedster die hem van prachtige zijden kostuums voorzag. Deze kleding werd met de grootste zorg voorzien van kant, borduursels, schilderijen, lovertjes en kralen.

ONTMOET DE MAKERS

tekst Friedell ten Holt-Derksen
beeld A10design

De Marais, de wijk in het 3e en 4e arrondissement van Parijs was in de 19de eeuw het centrum van de fabricage van automaten. Deze mechanisch bewegende mens- of dierfiguren met muziek, worden aangedreven door een motor met een opwindveer.

Het dagelijks leven, het circus, de opera en de artiesten die optraden in het beroemde theater Folies Bergère en de Moulin Rouge vormden een onuitputtelijke inspiratiebron voor de automatenbouwers. De veel verkochte modellen waren onder andere de clowns, de goochelaars en de rokende automaten. Deze modellen werden tientallen jaren geproduceerd, zoals blijkt uit het archief van Rouillet & Decamps.

PRIJZIGE SPEELTJES

Dat automaten een fortuin kostten blijkt uit de prijslijsten uit 1887 van de firma's Lambert en Rouillet & Decamps. "Méphistop-hélès", het duivelse personage uit de Opera Faust, was voor 550 Frank te koop bij de Firma Lambert en voor 1100 Frank kwam men in het bezit van een fluitspeler van de firma Decamps. Om een indicatie van de geldwaarde in 1887 te geven; een overnachting in het luxueuze Hotel Continental kostte in die tijd 4 Frank.

BEWEGENDE ETALAGES

Rond 1900 werd de automaat steeds vaker voor advertentie-doeleinden gebruikt. Deze etalageautomaten werden vaak met een elektromotor aangedreven. Grote bedrijven zoals Vichy, Phalibois, Rouillet & Decamps speelden hierop in en gingen met hun tijd mee. In de etalages van bekende warenhuizen zoals Bon Marché, Louvre Samaritaine, Galeries Lafayette en Printemps verschenen in de decemberdagen bewegende taferelen. In 1909 verbeelde Gaston Decamps voor Bon Marché de ontdekking van de Noordpool door Robert Edwin Peary. En nog steeds staat men in december in de rij om de prachtige bewegende etalages van Lafayette te bewonderen.

THE GENIUS
Alexandre Théroude
3-5, rue de Montmorency
Alexandre Théroude (1807- ca. 1880) begint in 1831 zijn eigen speelgoedzaak op 257 rue St. Denis. Door de bruidsschat die zijn vrouw Adelaide Elisabeth Bassot inbrengt kan Théroude naast de verkoop van het speelgoed

beginnen met het vervaardigen van mechanisch speelgoed. Door onder andere de economische crisis, die vooral de Parijse luxe industrie raakt, wordt hij in 1840 failliet verklaard. Hij moderniseert zijn productie en begint met het fabriceren van automaten. Dit is zo'n succes dat hij niet alleen zijn schulden kan afbetalen maar ook kan uitbreiden. Ondanks dat Théroude geniale automaten bouwt, dalen zijn inkomsten drastisch waardoor hij in 1878 voor de tweede maal failliet wordt verklaard. Het is onduidelijk hoe het Théroude hierna is vergaan.

Nóg een Théroude fabriceerde in 1878 mechanisch speelgoed en automaten in Parijs. Dit was Alexandre's neef, Adolphe Fortuné Théroude, geassisteerd door zijn zoon Emile. In 1885 adverteert de firma als Théroude en zoon. Adolphe Théroude sterft in 1892, en zijn zoon zet het bedrijf nog enkele jaren voort.

THE SELFMADE MAN
Jean Marie Phalibois
22, rue Charlot

Jean Marie Phalibois (1835-1900) staat vanaf 1863 ingeschreven als cartonier (vervaardiger van kartonnen /papier-maché goederen). Hij woonde in de Marais, het centrum van de speelgoedindustrie, waar hij in 1871 begint met het vervaardigen van muzikale gebruiksobjecten. Jean Phalibois' bedrijf floreert, en in 1878 staat hij met zijn automaten op de wereldtentoonstelling van Parijs. De eerste modellen, vaak vermakelijke scènes van bijvoorbeeld bewegende apen, zijn vaak met glazen stolp afgesloten. Jean Phalibois is een 'selfmade man' en werkt zich op van eenvoudig kartonverwerker tot één van de grootste automatenbouwers van Parijs. Edouard Henri Phalibois, beter bekend als Henry, neemt in 1893 de zaak van zijn ouders over. Rond 1905 neemt de productie van mechanische en elektrisch aangedreven etalage automaten toe. In de tijd van Raymond Phalibois, de zoon van Henry, worden alle voorraden en mallen verkocht aan de firma Rouillet & Decamps.

THE BUSINESS MAN
Gustave Vichy
36, rue de Montmorency
Gustave Vichy 's (1839-1904) ouders fabriceerden mechanisch speelgoed onder de naam Vichy & Compagnie maar het bedrijf wordt failliet verklaard. Gustave Vichy zet de familietraditie voort en in 1864 verschijnt zijn naam in de Annuaire du Commerce als mechaniker/klokkenmaker. In datzelfde jaar trouwt Gustave met Marie-Thérèse Burger, naaister van beroep en later hoofd van de kostuumafdeling van het bedrijf. Gustave gebruikt de wereldtentoonstellingen om zijn prachtige automaten onder de aandacht van het grote publiek te

brengen. Vichy is de meest fortuinlijke van de grote Parijse automatenbouwers en verkoopt zijn bijzondere creaties wereldwijd.

Om strenge douaneregels te omzeilen probeert Gustaves zoon Henry in Amerika een filiaal op te starten. Door mismanagement mislukt niet alleen deze Amerikaanse droom, maar ook Henry's huwelijk. De verhouding tussen vader en zoon is dusdanig verstoort, dat Gustave de bedrijfsvoering tot aan zijn dood alleen op zich neemt. Een jaar na Gustaves dood verkoopt zijn weduwe het bedrijf aan de voorman Auguste Triboulet, die het bedrijf in dezelfde trant voortzet.

THE FAMILY MAN
Jean Rouillet
10, rue du Parc-Royal

Jean Rouillet (1829-1907) is grondlegger van de firma Rouillet & Decamps. Hij trouwt in 1855 met Laurence Françoise Midon, telg uit een meubelstofferings familie uit Le Marais. Jean volgt een studie tot Mécanicien en in 1866 opent hij een metaalbewerkingsatelier. Samen met één van zijn klanten Monsieur Lamour, vervaardigt hij 'Petit Jardinier': een mannetje dat trots een kruiwagen duwt en het embleem van de firma wordt. Rouillet en Lamour worden partners van Jouets automates, en deze vierjarige samenwerking duurt tot 1871. Rouillets dochter Henriette trouwt met voorman Henri Ernest Decamps, die in 1889 een samenwerking met zijn schoonvader aangaat. In 1995 wordt het meer dan honderd jaar oude familie bedrijf beëindigd.

THE CRAFTSMAN
Léopold Lambert
13, rue Portefoin

Léopold Lambert (1854-1935) is afkomstig uit de Provence en als zeer getalenteerd uurwerkmaker werkzaam geweest als voorman bij de firma Vichy. In 1886 opent hij met zijn vrouw Eugénie Maria Bourgeois een winkel met luxueuze artikelen waaronder automatisch, muzikaal en mechanisch speelgoed. De automaten die Léopold vervaardigt, worden door Eugénie gekleed. Tot aan de vroege jaren van de 20e-eeuw floreert de firma Lambert. Eugénie sterft in 1898 waarna het voor Lambert steeds moeilijker rondkomen wordt, en het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog zorgt voor nog minder klandizie. Lambert, één van de vijf grootste automatenbouwers uit Parijs heeft de omslag naar de nieuwe tijd niet gemaakt en verliest daarmee nog meer klanten. In 1935 verhuist hij naar een kleine woning in 6 rue de l'Essai, waar hij op eenentachtigjarige leeftijd overlijdt.

MUSEUM MAGAZINE SPEELKLOK

NUMMER 73, APRIL 2014

COLOFON

Museum Magazine Speelklok is een uitgave van Museum Speelklok en de Stichting Vrienden Museum Speelklok en verschijnt 2 maal per jaar

© Copyright by the publishers.
ISBN 1383-0112

REDACTIE EN BIJDAGEN

Anne-Sophie van Leeuwen
Carolien Arnold
Ebelin Boswinkel
Friedell ten Holt-Derksen
Lisette Bieri

REDACTIESECRETARIAAT

Steenweg 6
3511 JP Utrecht
Telefoon: 030 231 27 89
www.museumspeelklok.nl

ONTWERP

Roy Verhaag,
www.roverhoofdman.nl

FOTOGRAFIE

Museum Speelklok
A10design

DRUK

Drukkerij Libertas

LOSSE NUMMERS

€2,- verkrijgbaar aan de museumbalie. Donateurs krijgen het magazine gratis toegezonden.

DIGITALE NIEUWSBRIEF

Op de hoogte blijven van museumactiviteiten en meer? Meld je aan voor de nieuwsbrief via onze website.

VOLG ONS OOK OP

www.facebook.com
www.twitter.com
www.youtube.com
/MuseumSpeelklok

KINDERPROGRAMMA BIJ DE TENTOONSTELLING MOVING MAGIC

{DOORLOPEND MAGISCHE ZOEKTOCHT

Ga met een puzzelblad op zoek naar de gekste weetjes en trucjes van de bijzondere automaten uit de tentoonstelling Moving Magic.
Adviesleeftijd 6 t/m 10 jaar

{MEIVAKANTIE 2014 ALS IK KON TOVEREN

Leer de beginselen van de goochelarij! In de meivakantie kan je onder begeleiding de leukste goocheltrucs leren om daarna indruk te kunnen maken op je hele familie.
Adviesleeftijd 6+

{ZOMERVAKANTIE 2014 MAAK JE EIGEN TREKPOP!

In de zomervakantie mag iedereen die het museum bezoekt een eigen trekpop maken. Knutsel en kleur je mooiste marionet! De trekpop is gebaseerd op één van de hoofdrolspelers uit de tentoonstelling Moving Magic.
Maak je trekpop al dan niet met een beetje hulp van je ouders, vanaf 4 jaar.

{HERFSTVAKANTIE 2014

{KINDERVOORSTELLING COPPÉLIA, DE POP DIE TOT LEVEN KOMT

Er wordt nieuw leven geblazen in het 19de-eeuwse verhaal. Op vrolijke wijze spelen de grote orgels van het museum ook een rolletje in het bijzondere muziektheater voor jong en oud.
Adviesleeftijd 5+

{KERSTVAKANTIE 2014/2015

{KERSTSPROOKJE DE NOTENKRAKER MET MUZIEK VAN TSJAIKOVSKI

Kom naar de voorleesmiddagen en luister naar het spannende verhaal over Clara, de prins en de Muizenkoning.
Adviesleeftijd 5+

ZIE VOOR MEER INFORMATIE
EN DE ACTUELE AGENDA
WWW.MUSEUMSPEELKLOK.NL